

RAPPORT

---

29. OKTOBER 2020

Dokumentation af problemstillinger vedrørende nordafrikanske uledsagede mindreårige

---

Maja Kathrine Rettrup Mørch
Kjelfred Rasmussen

RødeKors.dk

INDHOLD

INDHOLD.....	2
Baggrund.....	3
Forhold vedrørende registrering af nyankomne og udpegning af repræsentanter	4
Hvor mange uledsagede mindreårige er fra Nordafrika?	4
Nordafrikanske drenge, der ikke registreres, og forsvinder til gaden.....	6
Fingeraftryk – Eurodac - identifikation	8
Repræsentanter til nordafrikanske drenge 2014-2019	8
Sundhedsproblematikker hos de nordafrikanske drenge.....	10
Sundhedstilbuddet	10
Medicinsk Modtagelse for de nordafrikanske drenge.	11
Psykologisk screening, -læring og metode.....	11
Den aktuelle praksis i 2020	12
Observationer fra screeningerne	12
Indsatsen på det sociale område	15
Tilbud, rollefordeling og socialfaglige redskaber.	15
Underretninger og indhold.....	15
Nordafrikanske drenge under 16 år	17
Bekymringer og nødvendige indsatser	18
Menneskehandel	20
Menneskehandlede børns rettigheder i straffesager – praksis og observationer	20
Menneskehandel	20
Sammenfatning og praksis.....	22
Anbefalinger	24
RESUMÉ	27

BAGGRUND

På Røde Kors' børnecentre har de nordafrikanske børn og unge i flere år givet anledning til både alvorlige bekymringer for deres tarv og til pædagogiske udfordringer i mødet med dem. Under udsvingene i, hvor mange der er kommet, er der aftalt forskellige løsninger for indkvartering med Udlændingestyrelsen, blandt andet særskilt indkvartering og forskellige former for tryghedsskabende mandskab til støtte for Røde Kors' centermedarbejdere. Samtidig har Røde Kors udviklet både det socialfaglige og pædagogiske arbejde med drengene, så procedurer og samarbejde med myndigheder er blevet forbedret.

De iværksatte løsninger har dog ikke ændret på det forhold, at de nordafrikanske drenge¹ forsvinder fra centrene i stort omfang, og at de i det tidsrum, de er på asylcentre, er svære at støtte, fordi de har et udbredt misbrug, ofte er skadede af et liv på gaden, har tilknytning til kriminelle miljøer og for nogles vedkommende er ofre for menneskehandel.

På asylcentre i Danmark er de også atypiske ved det, at deres asylansøgning ikke har første prioritet i deres liv, sandsynligvis i erkendelse af, at asyl ikke er et realistisk udkomme af deres ansøgning, men ansøgningen sikrer dem adgang til en tryk base for en periode. Manglen på udsigt til at opnå asyl betyder, at deres realistiske fremtidsudsigter er i hjemlandet, og der mangler en sammenhængende indsats i forhold til at forberede drengene til det.

Både blandt centermedarbejderne og på Røde Kors' Repræsentantkontor er der oparbejdet stor ekspertise i arbejdet med gruppen, og gennem Røde Kors' samarbejdsprojekt med Center Mod Menneskehandel har vi fået stor viden om den udbredte menneskehandel og udnyttelse, som drengene er ofre for. I projektet har vi blandt andet udviklet et identifikationsværktøj, der bruges af de praktikere, der møder drengene, og det dokumenterer, at en stor andel af dem viser tegn på at være udsat for menneskehandel.

Blandt andre organisationer i Europa er der også samlet stor viden og mange erfaringer, men det ser ud til, at gruppens komplekse problematikker og dårlige omdømme i offentligheden betyder, at myndigheder og organisationer endnu ikke har fundet de rigtige løsninger på, hvordan vi bedst støtter dem og hjælper dem til en fremtid uden misbrug, udnyttelse og kriminalitet.

Internationale erfaringer

I Danmark mødte vi de første uledsagede mindreårige fra Nordafrika i 2009, og i perioden deromkring begyndte deres bevægelse rundt i flere europæiske lande at blive tydeligere. Det er særligt Spanien, Frankrig, Tyskland, Belgien og Sverige, der ud over Danmark oftest modtager drengene, og myndigheder og organisationer i disse lande har i en årrække arbejdet med at finde løsninger på, hvordan de bedst håndteres. I både Sverige og Spanien har myndighederne taget ansvar for at iværksætte indsatser, der møder drengene, der hvor de er og håndterer, at de både er udsatte, ofte menneskehandlede og kriminelle. I Sverige har en særlig task force bestående af udvalgte politibetjente og designerede socialarbejdere i samarbejde opnået gode resultater med at få kontakt til drengene og med mulighed for at sætte ind med anbringelse, misbrugsbehandling og støtte under behandling af straffesager.

Landene har meget at lære af hinanden, og et øget samarbejde, både på det generelle og det individuelle plan, kan være med til at sætte de erfaringer, der allerede er gjort, i spil.

---

¹ Uledsagede mindreårige børn og unge fra nordafrikanske lande med gadeorienteret adfærd vil herefter blive omtalt 'drenge' i rapporten. Der har gennem tiden også været indkvarteret piger fra nordafrikanske lande med gadeorienteret adfærd, men andelen er meget lille.

Formålet med at indsamle dokumentation

Med indsamling af den viden, som fagfolk i Røde Kors' asylafdeling har, vil vi dokumentere, hvilke udfordringer vi især ser i de tilbud de nordafrikanske drenge får i Danmark, og hvordan den nuværende praksis både på indkvarteringsområdet, det sociale område, sundhedsområdet og strafferetsområdet kommer til kort, når det handler om at hjælpe dem til en fremtid uden misbrug, udnyttelse og kriminalitet.

På baggrund af dokumentationen vil vi udarbejde en indstilling til eventuel opfølgning i form af anbefalinger og mulige fortalerindsatser.

I det følgende vil vi gennemgå:

- Forhold vedrørende registrering af nyankomne og udpegning af repræsentanter
- Forhold vedrørende sundhed og viden indhentet via de psykologiske screeninger
- Røde Kors' socialfaglige indsats overfor gruppen
- Problemstillinger i forbindelse med straffesagsbehandling, når de unge begår kriminalitet

Afslutningsvis vil vi komme med vores forslag til Røde Kors' anbefalinger på området.

Metode og kilder

Den viden vi præsenterer, har vi indhentet fra fagfolk i Røde Kors: Socialkoordinatorer, sygeplejersker, psykologer og repræsentanter. De har alle afleveret skriftlige besvarelser af en række åbne spørgsmål, vi har stillet med henblik på at få så mange vinkler som muligt belyst.

Derudover har vi hentet data fra systemerne IBS, Letasyl, ESJ og Repræsentantkontorets ugestatus og fra Udlændingestyrelsens og Flygtningenævnets hjemmesider. Ingen af de systemer vi har hentet data fra er etableret med henblik på brug til statistik, hvilket nødvendiggør et vist forbehold for tallenes sikkerhed.

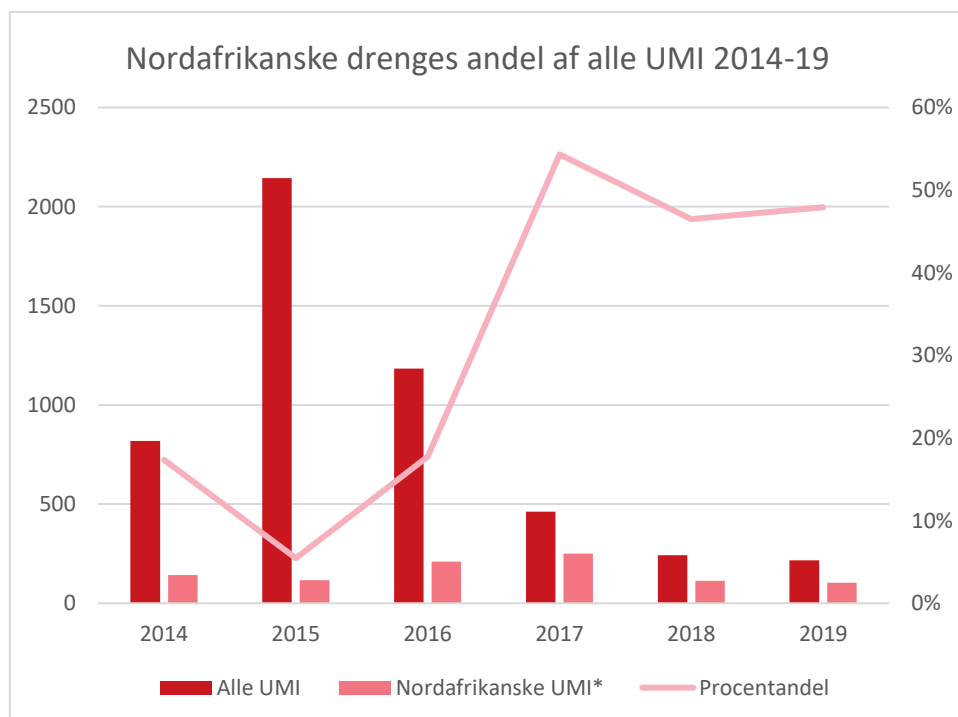
FORHOLD VEDRØRENDE REGISTRERING AF NYANKOMNE OG UDPEGNING AF REPRÆSENTANTER

Hvor mange uledsagede mindreårige er fra Nordafrika?

I perioden 2014-2019 søgte 5.068 uledsagede mindreårige asyl i Danmark. Afghanere og syrere udgjorde de største grupper med henholdsvis 30 og 19 procent. Den tredje største gruppe, 11 procent, kom fra Marokko. I løbet af de seks år blev der årligt registreret mellem 113 og 251 nordafrikanske uledsagede mindreårige asylansøgere i Danmark, svarende til i alt 19 procent af alle uledsagede mindreårige².

---

² Kilde: Tallene stammer fra Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside; www.nyidanmark.dk.

”UMI” er en forkortelse for Uledsagede Mindreårige. De mørkerøde søjler angiver alle indrejste uledsagede mindreårige. De mellemrøde søjler angiver antallet af nordafrikanske drenge, og den lyserøde kurve angiver de nordafrikanske drenges andel af alle indrejste uledsagede mindreårige pr. år.

Figuren viser blandt andet andelen af de nordafrikanske drenge: Andelen er ikke nævneværdig de år, hvor mange uledsagede mindreårige indrejste fra Afghanistan, Syrien og Eritrea, men i 2017-2019, hvor indrejsetallet fra de lande faldt, forblev andelen af nordafrikanske drenge relativt stabil, og repræsenterede henholdsvis 54, 47 og 48 procent af de uledsagede mindreårige asylansøgere i Danmark.

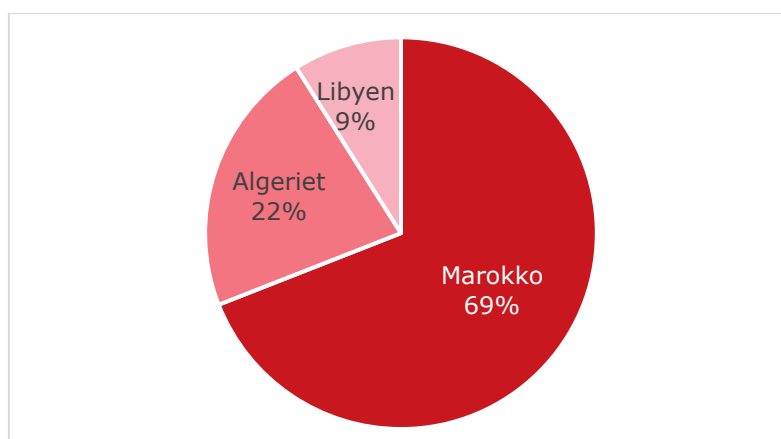
De nordafrikanske drenges nationalitet

I perioden 2014-2019 registrerede Udlændingecenter Nordsjælland (UCN) 937 uledsagede mindreårige fra Algeriet, Marokko og Libyen³. Tabellen nedenfor angiver fordelingen pr. år, mens figuren viser fordelingen i nationalitet. Langt de fleste kommer fra Marokko, drengene derfra udgør i 2014-2019 69 procent af de uledsagede mindreårige nordafrikanere, der søger asyl i Danmark.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt
Algeriet	43	33	51	33	28	18	206
Marokko	93	74	126	197	73	84	647
Libyen	6	10	33	21	12	2	84
I alt	142	117	210	251	113	104	937

Kilde: Udlændinge- og integrationsministeriets hjemmeside: www.nyidanmark.dk. Tal og fakta på udlændingeområdet, s. 11 Tallene fra 2019 er fra samme hjemmeside; Tal på udlændingeområdet pr. 31.12.2019.

³ På Udlændinge- og integrationsministeriets hjemmeside angives ikke udspecificerede tal på alle nationaliteter, således ikke på Tunesien og Egypten, der står for en forholdsvis lille del af de nordafrikanske uledsagede mindreårige med gadeorienteret adfærd. Når der efterfølgende refereres til ’nordafrikanske’, henvises udelukkende til børn og unge fra Marokko, Algeriet og Libyen.

Nordafrikanske drenge, der ikke registreres, og forsvinder til gaden

Der indrejser flere nordafrikanske drenge, end tallene ovenfor indikerer. Børnecentret i Sandholm modtager en del nordafrikanske drenge, der forlader Sandholm, før de når at blive registreret hos UCN.

Når Børnecentret i Sandholm modtager nye beboere, registreres de straks i asyloperatørernes beboer-database, LetAsyl med navn, fødselsdato, land og sprog og tildeles et fiktiv-nummer. Desuden orienteres Røde Kors' Repræsentantkontor, der er ansvarlig for organisering og indstilling af personlige repræsentanter om de nyankomne med givne data, og her registreres de nyankomne i Repræsentantkontorets ugestatusskema. Hvis de mindreårige forlader Center Sandholm, før de den efterfølgende hverdag kan registreres hos Udlændingecenter Nordsjælland, kommer de ikke til at figurere i Udlændingestyrelsens indkvarteringssystem IBS / www.nyidanmark.dk. Røde Kors' og Udlændingestyrelsens tal stemmer således ikke overens.

Tabellen nedenfor angiver differencen i Røde Kors' og Udlændingestyrelsens (US) /Udlændingecenter Nordsjællands (UCN) registrerede nyankomne nordafrikanske drenge i 2018-19.

	2018	2019
US / UCN	113	104
Røde Kors	175	154

Data stammer fra www.nyidanmark.dk og Repræsentantkontorets Ugestatus-skema

Andelen af drenge fra Nordafrikanske lande, der i 2019 udelukkende nåede at blive registreret i Røde Kors-regi er betragtelig: Røde Kors registrerede 154, mens 104 kom til registrering hos UCN. 50 drenge, svarende til knap 32 procent, forlod Sandholm før registrering hos UCN. I 2018 var forskellen på de officielle og uofficielle tal større: Røde Kors registrerede 175 nordafrikanske drenge, mens 113 mødte op hos UCN. Dermed forlod 62 uledsagede mindreårige nordafrikanere Center Sandholm før registrering hos UCN, svarende til 35 procent. Det er bekymrende, at så mange børn og unge forsvinder og lever udokumenteret i Danmark eller fortsætter deres gadeliv i andre europæiske lande, uden at der sker opfølgning.

I marts 2019 iværksatte Udlændingestyrelsen en pilotordning i form af en særafdeling for gadeorienterede nordafrikanske børn under 16 år på Børnecenter Østrup. Ifølge Udlændingestyrelsen var

formålet at skærme de yngste af drengene, dels fra voksne beboere i Center Sandholm og dels fra kriminelle miljøer i København. Indtil da var nordafrikanske drenge jævnligt blevet forsøgt flyttet til både Børnecenter Tønder og Østrup på et tidspunkt i deres asylforløb. Drengene forsvandt dog ofte før afrejse, undervejs eller straks efter ankomst til de jyske børnecentre.

Siden marts 2019 har proceduren været, at nordafrikanske drenge under 16 år, der ankommer til Center Sandholm, får en overnatning og mad indtil de den førstkommande hverdag bliver registreret hos Udlændingecenter Nordsjælland (UCN). Herefter er Røde Kors-personale klar til at køre dem til Børnecenter Østrup. Drengene er på det tidspunkt ikke blevet registreret som værende indkvarteret i Børnecenter Sandholm. Egentlig indkvartering i Udlændingestyrelsens indkvarteringsystem, IBS, sker først når eller hvis de ankommer til Børnecenter Østrup. Langt de fleste af drengene afviser tilbuddet om flytning og forlader i stedet Center Sandholm, sandsynligvis for at tage til København. Begrundelsen de giver er ofte, at de ikke vil adskilles fra rejsefæller, der er over 16 år, og altid, at de ikke vil bo så langt fra København.

Drengenes adfærd underbygger formodningen om, at mange af dem udnyttes til at begå berigelseskriminalitet. Funktionsleder for Børnecentrene i Sandholm, Jannich Bisp uddyber:

"Det, der undrer mig rigtigt meget, er, at de børn, der kommer hertil, nogle gange kun er her en time, så skal de til København. De ved lige præcis, hvor de skal hen, og det fortæller mig helt tydeligt, at det er organiseret. [...]. Hvordan kan de gå ind og stjæle telefoner og få dem omsat? De ved, hvor de skal sælge dem. Hvor ved de det fra, når de kommer fra Marrakesh? Der må jo være nogen, der har sat dem i forbindelse med hinanden. Det sagde den spanske politimand, José Luis Pérez Fernández vi havde på besøg til en temadag i 2019 også: Det her er toporganiseret [...]. Det er ikke tilfældigt, hvor de er, og hvor mange de er. De flytter sig jo hele tiden. Det er virkelig en øjenåbner."

Fordi drengene ikke registreres i IBS, før de er blevet fysisk indkvarteret i Børnecenter Østrup, er det ikke muligt at angive et præcist antal drenge under 16 år, der forlader Center Sandholm til gaden. Det er ikke unormalt, at der er tale om drenge ned til ni til 10 år.

Oplysninger indhentet fra Børnecenter Østrup viser, at der i alt siden start på pilotordningen den 11. marts 2019 indtil 7. maj 2020, har været indkvarteret 16 indenfor målgruppen på centret: Primo maj 2020 boede der to i Børnecenter Østrups afdeling for nordafrikanske børn og unge med gadeorienteret adfærd. De har været indkvarteret siden den 25. februar i år, og de øvrige 14 har gennemsnitligt været indkvarteret 19 dage på centret. To er aldrig dukket op, og en har været der 130 dage.

Børnecenter Østrup har i samarbejde med Udlændingestyrelsen vurderet, at fem unge havde brug for andre rammer, end dem de kan tilbyde i Østrup: En blev efter aldersvurdering flyttet til Tønder, en blev flyttet grundet psykotisk tilstand og tre flyttet grundet adfærds- misbrugs- eller kriminelle problematikker.

Drengene under 16 år forlader ofte Center Sandholm, når de finder ud af, at de vil blive flyttet til et center langt fra København. Da de tit går fra centret, før de er blevet registreret hos UCN, kan der ikke gives et retvisende billede af, hvor mange det reelt drejer sig om, men centerpersonalet i Børnecenter Sandholm oplever flere gange om året at se drenge helt ned til ni til 10-års alderen forlade centret til fordel for et hårdt liv på gaden, og det er klart, at det er uholdbart.

Fingeraftryk – Eurodac - identifikation

Et yderligere bekymringspunkt i forlængelse af registreringsproblematikken omhandler fingeraftryk. Når nyankomne asylansøgere registreres hos UCN, tages fingeraftryk, der sendes til Eurodac⁴.

Ifølge regler fastsat af EU tages fingeraftryk af alle asylansøgere på 14 år og ældre. For børn under 14 år nøjes UCN med at registrere det navn, fødedato, nationalitet og evt. fødeby, som den unge angiver. Idet det opleves, at de nordafrikanske drenge oplyser skiftende navn og fødselsdato, og af og til også nationalitet og historik i mødet med myndigheder, er registreringerne ikke valide.

Det er således ikke kun de nordafrikanske drenge, der forlader Sandholm, før de bliver registreret af UCN, der kan leve udokumenteret på gaderne i Europa. Det samme gælder dem, der angiver at være under 14 år. De mindreårige på 14 år og derover kan som regel identificeres på fingeraftryk – og der kan dermed sammenholdes oplysninger med andre europæiske lande, de er registreret i. Derimod kan de ganske unge under 14 år ved at opgive falsk navn og fødselsdato leve udokumenteret, hvad enten de er registreret hos europæiske myndigheder eller ej.

Der har været få tilfælde, hvor europæiske myndigheder ved hjælp af fotos har identificeret et barn, i hvert fald ud fra de oplysninger barnet har opgivet i det andet land, men denne procedure er svær og meget tidskrævende, og det registrerede navn og fødselsdato er ikke nødvendigvis det samme som i hjemlandet.

Den manglende registrering af de alleryngstes fingeraftryk gør det meget vanskeligt at få adgang til al den information, der kan være om barnet i andre lande, og dermed vanskeligt at følge barnets færdsel gennem Europa: Om barnet har boet i en plejefamilie i Sverige, er vurderet menneskehandlet i et andet land eller har været indblandet i diverse kriminalitet. Derudover er det meget vanskeligt at finde frem til eventuelle familierelationer i hjemlandet.

Kombinationen af drengenes stærke ønske om at være i nærheden af København og hinanden og systemer, der gør det muligt at undgå registrering, betyder samlet, at der er meget lidt overblik over, hvem drengene er, hvor de er, og hvor deres asylsag eventuelt allerede er i gang med at blive behandlet. Det vanskeliggør iværksættelse af programmer, der kan hjælpe dem.

Repræsentanter til nordafrikanske drenge 2014-2019

Ifølge Udlændingelovens §56a har alle mindreårige børn og unge, der indrejser i Danmark uden forældre, ret til en repræsentant. Repræsentantens opgave er at støtte og vejlede den unge og varetage den unges interesser. Repræsentanten bliver udpeget af Familieretshuset og kan sidestilles med en forældremyndighedsindehaver. Repræsentanten har dermed aktindsigt hos myndighederne og har kompetencen til at træffe alle de beslutninger, som en forældremyndighedsindehaver normalt kan træffe på vegne af den unge.

Repræsentanten mødes med den unge så hurtigt som muligt efter udpegningen og deltager så vidt overhovedet muligt i alle barnets møder med myndighederne. Repræsentanten informerer og støtter den unge igennem asylsagen og andre forhold, og er med til at sikre at den unges behov og rettigheder tilgodeses i relation til myndigheder, skole og opholdssted. Repræsentanten har ligeledes en koordinerende rolle i forhold til andre eventuelle aktører i barnets liv, herunder blandt andet Center mod Menneskehandel.

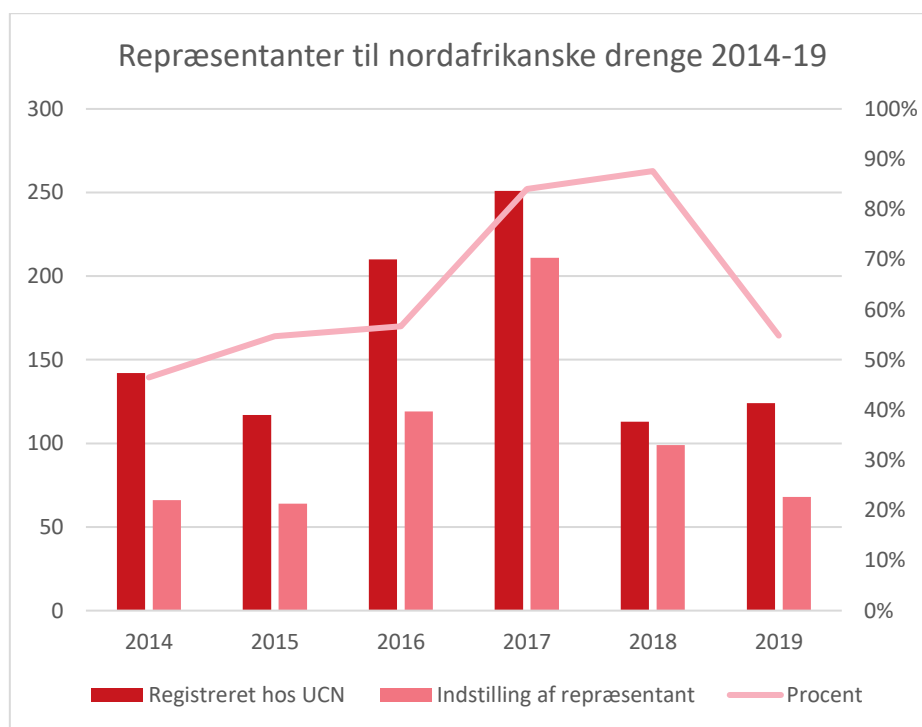
⁴ Eurodac er et fingeraftryksregister oprettet af EU, designet til at identificere asylansøgere. Det består af en central database med fingeraftryksoplysninger som Europa-kommissionen er ansvarlig for, og som medlemslande har adgang til.

Tabel og figur nedenfor viser antallet af UCN-registrerede nordafrikanske drenge og antallet af Røde Kors' indstillinger af repræsentanter til drenge fra gruppen. Diagrammet angiver hvor mange procent af de registrerede drenge, der har fået indstillet en repræsentant i perioden 2014-19.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt
Registreringer af NA UMI hos UCN	142	117	210	251	113	104	937
Antal indstillinger af repræsentanter	66	64	119	211	99	68	627
Andelen af NA UMI, der har fået en repræsentant	46%	55%	57%	84%	88%	55%	67%

'NA UMI' henviser til 'nordafrikanske uledsagede mindreårige'. Data vedrørende registreringer stammer fra www.nyidanmark.dk. Data vedrørende indstillinger af repræsentanter er hentet i Repræsentantkontorets Ugestatusskema 2019. I Udlændingestyrelsens statistik er der ikke udspecificerede tal på mindreårige fra Egypten og Tunesien. Af hensyn til sammenligningsgrundlaget, er disse to nationaliteter fjernet fra Røde Kors' statistik over indstillinger. Der er i perioden 2014-19 tale om 6 fra Egypten og 24 fra Tunesien.

Figuren angiver med mørkerødt hvor mange nordafrikanske drenge, der er registreret hos UCN. De mellemrøde søjler angiver hvor mange repræsentanter Røde Kors har indstillet til nordafrikanske drenge. Den pink kurve angiver andelen af nordafrikanske drenge, der fik en repræsentant.

I 2017-18 indstillede Røde Kors en repræsentant til henholdsvis 84 og 88 procent af de uledsagede mindreårige drenge fra nordafrikanske lande. Denne andel faldt til 55 procent i 2019.

Faldet kan muligvis forklares ved en relativt ny procedure hos Udlændingestyrelsen. Tidligere fik Repræsentantkontoret en anmodning om at haste-indstille en repræsentant til nordafrikanske drenge, så

snart de blev registreret hos UCN. Dels fordi gruppen blev vurderet særligt sårbar, og dels fordi Udlændingestyrelsen igangsatte en hasteprocedure for at få de nordafrikanske drenge hurtigt igennem asylsystemet og videre i ÅG-procedure⁵. Proceduren med hurtigt at få haste-indstillet repræsentanter begyndte at ændre sig i 2018 og har taget fart i 2019: De nordafrikanske drenge bliver stadig hastebehandlet i asylsystemet, men der anmodes ikke længere om at indstille en repræsentant, så snart de registreres. I dag vil Udlændingestyrelsen så vidt muligt have de nordafrikanske drenge aldersafgjort, før de vil anmode om, at der indstilles en repræsentant. Hvis der er meget særlige bekymringer, som f.eks. mistanke om at en dreng er menneskehandlet, eller hvis ansøger er meget ung, kan Repræsentantkontoret eller Børnecenter Sandholm anmode om, at der haste-indstilles, og i de tilfælde indvilliger Udlændingestyrelsen som oftest.

Effekten af en praksis, hvor der afventes aldersafgørelse, før der indstilles en repræsentant, er, at drengen kan nå at være i asylsystemet i 3-4 uger, før en repræsentant udpeges, og drengen dermed kan få personlig vejledning og støtte. Drengen kan have været til både registrering, samtale hos Udlændingestyrelsen, aldersundersøgelse og partshøring om alder, før repræsentanten møder ham. Det er ikke ualmindeligt, at der er lavet en underretning til Allerød Kommune og er afholdt tværfagligt koordineringsmøde (TK-møde) i børnecenterregi, enten uden deltagelse af en repræsentant eller med en repræsentant, der kun lige er udpeget som væрге, og som endnu ikke har nået at møde drengen.

Der er tale om særligt sårbare drenge, der ofte er misbrugere, har selvskadende og kriminel adfærd, dårlig fysisk og/eller psykisk sundhed, og som eventuelt er menneskehandlede. Denne grad af udsathed og problemkomplexitet er gældende, også hvis de bliver vurderet og afgjort som værende over 18 år.

En tidligere indstilling af en repræsentant vil betyde en mere sammenhængende og koordineret indsats. Drengen vil modtage vejledning omkring asylsystemet i Danmark, om muligheder og begrænsninger fra den samme gennemgående person, der har haft mulighed for at have flere samtaler med ham. Vejledningen og støtten vil i højere grad være baseret på – og tilpasset – et kendskab til og en indsigt i den enkelte drengs konkrete historik, baggrundshistorie og aktuelle situation og tilstand. Dette kan i højere grad være med til at forebygge, at drengen udebliver, rejser videre eller opholder sig på gaden i Danmark og indblandes eller forbliver indblandet i kriminalitet, i nogle tilfælde tvunget, som led i et udnyttelsesforhold. Repræsentanten kan være det koordinerende led imellem tværfaglige aktører, eksempelvis handlekommunen, Center Mod Menneskehandel, centermedarbejderne, Politiet, Udlændingestyrelsen, retssystemet med flere. Derfor er det af afgørende betydning for drengene, at der er udpeget en repræsentant så tidligt i processen som muligt, optimalt set inden en samtale med Udlændingestyrelsen.

SUNDHEDSPROBLEMATIKKER HOS DE NORDAFRIKANSKE DRENGE

Sundhedstilbuddet

Ved ankomsten til Røde Kors Børnecenter Sandholm tilbydes alle uledsagede mindreårige asylansøgere en modtagesamtale og funktionsundersøgelse hos sundhedsplejersken. Samtalen finder sted i klinikken på centret og har til formål at afdække tidligere og nuværende problemer vedrørende de mindreåriges helbred og sundhed samt at formidle råd om sundhedsfremme og forebyggelse. Det er formålet med samtalen at sikre grundlag for en god opvækst og gode forudsætninger for en sund voksentilværelse.

---

⁵ ÅG står for Åbenbart Grundløs, og er en procedure målrettet asylansøgere som myndighederne umiddelbart formoder vil få afslag i deres asylansøgning. I sager hvor der er mistanke om menneskehandel behandles nordafrikanske drenge i normalprocedure.

Børnecentrets beboere tilbydes efterfølgende en lægeundersøgelse hos centrets læge, hvor der også tages stilling til behov for eventuelle opfølgende vaccinationer. Alle tilbydes en undersøgelse for tuberkulose, da de kommer fra højrisikolande og ofte også har haft en højrisikoadfærd, som kunne føre til smitte med tuberkulose.

Samtalerne finder sted indenfor deres første 10 dage i Sandholm, og derudover har børnecentrets beboere til hver en tid adgang til klinikken til sundhedsbehandling ved akut opstået sygdom.

Medicinsk Modtagelse for de nordafrikanske drenge

I perioden 1.1.18 til 31.12.19 deltog 112⁶ ud af de 217 indkvarterede nordafrikanske uledsagede mindreårige asylansøgere i medicinsk modtagelse i klinikken i Sandholm - svarende til 52 procent.

Forklaringer på, at så mange udebliver fra den medicinske modtagelse, er ofte manglende motivation, at de ikke har lyst til at stå op, at de er forsvundet, før samtalen finder sted, at de har forladt centret eller har haft anden aftale på selve dagen. Enkelte er også blevet aldersvurderet til over 18 år lige umiddelbart før samtalen finder sted.

Det fremgår af sundhedsplejerskernes journaler, at stort set alle af de nordafrikanske drenge de har talt med, har dårlige tænder, smerter i tænderne, dårligt tandkød og caries.

Omkring $\frac{3}{4}$ af drengene angiver vægttab. De har levet på gaden og har i de fleste tilfælde selv skulle skaffe mad, og det de har levet af har ikke været lødig kost.

Cirka halvdelen af drengene har fnat ved ankomsten og en stor del fortæller om tristhed, fremstår også triste, de fortæller om savn af familie, dårligt søvnmønster og trang til selvskade.

I forhold til misbrug er det sundhedsplejerskernes indtryk, at alle de nordafrikanske drenge har en eller anden form for stofmisbrug, men det er vanskeligt at få præcise oplysninger om det. Deres symptomer og adfærd peger på misbrug, men de er ikke meget for at fortælle om det. De angiver ofte, at de tidligere har haft et misbrug, men nu er stoppet med det. Oplysninger fra børnecentret bekræfter, at formodningen om et meget udbredt misbrug er sandsynlig.

Psykologisk screening, -læring og metode

Røde Kors' Psykologenhed har foretaget psykologiske screeninger af uledsagede mindreårige asylansøgere siden 2010. Formålet med screeningerne er at få et bedre indblik i børnenes problemstilling og forståelsesverden med henblik på at målrette indsatsen bedst muligt ud fra barnets individuelle behov.

Det blev tidligt klart for psykologerne, at screenings-tilbuddet til de nordafrikanske børn og unge skulle tilrettelægges anderledes end til de øvrige uledsagede mindreårige, for de kom sjældent til screeningen. På baggrund af erfaringer og dialog med centerpersonalet, blev der fundet en løsning, hvor en psykolog en gang om ugen kommer på centret sammen med en marokkansk-arabisk talende tolk, uden at man på forhånd har udvalgt, hvem der skal tilbydes en samtale. Centermedarbejderne og psykologen vurderer i stedet sammen på dagen, hvem der skal have tilbudt screening ud fra observationer af, hvilke drenge der er motiverede, tilgængelige eller mest bekymring for, og hvor der er brug for en bredere afdækning.

---

⁶ Tallet stammer fra Røde Kors Asylafdelings sundhedsjournalssystem EG-Clinea.

I 2012 foretog psykologerne en evaluering af metode-tilgangen i de psykologiske screeninger, og den pegede på, at man i større grad end tidligere skal fokusere på mestringsstrategier hos børnene, altså ikke de traumer som børnene har med sig fra hjemlandet eller deres flugt, men hvordan de håndterer dem. Psykologerne indledte efter den interne evaluering et arbejde med at udvikle en anden metode til at identificere sårbarhed hos denne gruppe børn. Resultatet blev et nyt semistruktureret spørgeskema, der tog udgangspunkt i trivsel samt coping-strategier, mens det tidligere anvendte SDQ (Strength and Difficulty Questionnaire) blev taget ud af samtalen.

Den aktuelle praksis i 2020

Selvom alle uledsagede mindreårige skal have tilbudt psykologisk screening ved ankomsten til Danmark, er det langt fra alle de nordafrikanske drenge, der når at få tilbuddet. Det er typisk, fordi de enten hurtigt forsvinder fra centret, sover tungt i de tidsrum samtalerne kan gennemføres eller ikke ønsker at tale med en psykolog.

Samtalerne forberedes grundigt, dels ved at netværkspersonalet motiverer drengene til samtalen, og dels ved at psykologerne prøver at være synlige i afdelingen og dermed være et kendt ansigt for drengene, før de kommer til selve samtalen.

Det er psykologernes indtryk, at drengene ofte har en dagsorden, der ligger udover asylcenter-tilværelsen, og at det derfor kan være vanskeligt for drengene at give sig tid til den psykologiske screening. Samtidig er der ved ankomsten til Danmark rigtig mange samtaler og aktiviteter, de skal deltage i, og det er indtrykket, at drengene kan være rigtigt trætte af at tale med fagpersoner.

Nogle af drengene giver selv udtryk for et ønske om at tale med en psykolog, og nogle få af dem har erfaringer med psykologsamtaler, et tilbud de har fået i andre lande de har opholdt sig i. De drenge, der selv beder om at tale med en psykolog, har ofte et ønske og en erfaring om, at de kan få udskrevet medicin, som kan hjælpe dem med symptomlættelse. Derfor bruger Røde Kors' psykologer meget tid i begyndelsen af den psykologiske screening på at forventningsafstemme med drengene om, hvad der er formålet og mulige udfald af den psykologiske screening, så det undgås at ende i konflikt eller skuffelse hos den enkelte dreng, der kan sidde tilbage med en følelse af, at de har udleveret sig uden at opnå det, de gerne ville.

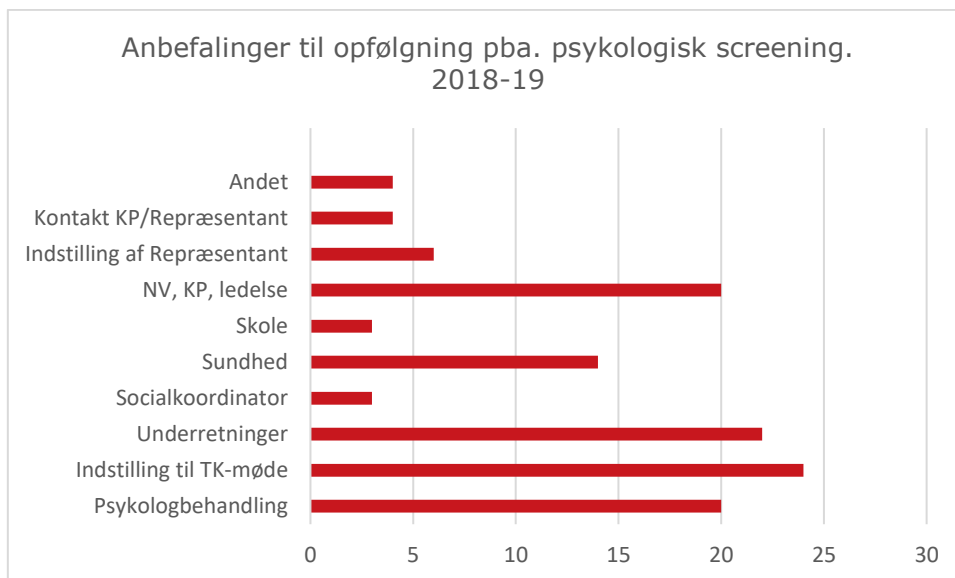
Med samtykke fra drengene inddrager psykologerne netværkspersonalet efter samtalerne for sammen at vurdere og verificere bekymringsniveauet.

Observationer fra screeningerne

Tabellen angiver antallet af screeninger af drenge fra Nordafrika i 2018 og 2019.

	2018	2019
Psykologisk screening	30	23
Anbefalinger til opfølgning	25	21

Figuren nedenfor viser fordelingen af psykologens anbefalinger til opfølgning på 53 uledsagede mindreårige nordafrikanske drenge i 2018-19. Der er ofte flere anbefalinger til opfølgning pr. dreng

KP=Kontaktperson, NV= Netværk. TK=Tværfagligt Koordineringsmøde i børnecenterregi.

De drenge, der bliver set i de psykologiske screeninger, er ofte i alderen 12-17 år. Der er enkelte, der er yngre, og i de tilfælde tilstræbes det, at deres repræsentant eller kontaktperson på centret deltager i samtalen.

Det generelle indtryk af drengene er, at mange af dem er relationsskadede, blandt andet har de vanskeligt ved at knytte sig til andre, de har udviklingstraumer, altså forringet følelsesmæssig udvikling i barndommen, eller de kan have en oplevelse af, at de ikke kan stole på andre på grund af de mange traumatiske oplevelser, de har haft. Det betyder noget for tilliden til psykologen ved den psykologiske screening, da drengene kan have vanskeligt ved at stole på, at de voksne gerne vil hjælpe dem, og det kan også være vanskeligt for dem at se hensigten med den hjælp de får tilbudt, da de er ser det som mere relevant at få for eksempel en opholdstilladelse eller medicin.

Mange af drengene beskriver, at de har været udsat for voldsomme oplevelser, både i deres hjemland, og også undervejs på rejsen til Danmark. Ofte er de plaget af dette via mareridt, flashbacks, tankemylder, koncentrationsvanskeligheder og vanskeligheder med at falde i søvn.

Drengene beskriver ofte en meget hård baggrund, hvor de tidligt i deres liv har måtte leve på gaden, flere helt ned i alderen ni til 10 år. De fortæller ofte om vanskelige opvækstvilkår med fattigdom, manglende adgang til skole og sundhedsforanstaltninger og højt konfliktniveau i familien. Mange af drengene har derfor allerede tidligt i livet måtte tage vare på sig selv, og de har derfor været nødsaget til at ernære sig selv på gaden med forskellige småjob eller via tyveri.

De fleste har kun haft sporadisk skolegang, og nogle af drengene har haft mulighed for at gå i skole rundt omkring i andre europæiske lande, de har opholdt sig i. De fleste har lært sig at skrive og læse, men langt fra dem alle. De, der ikke kan, har ofte et stort ønske at lære det. Mange af dem har lært sig selv de ting, de kan og har mange kompetencer i form af at være "gadesmarte", - de kan forflytte sig og klare sig på gaden.

Psykologernes erfaringer med at tale med drengene om misbrug ligner sundhedsplejerskernes: Drengene er ofte ikke så glade for at tale om deres aktuelle misbrug, men de fortæller om tidligere oplevelser med at indtage forskellige former for euforiserende stoffer og beroligende medicin for at dæmpe deres symptomer, og mange af dem har et stort kendskab til effekten af forskellige typer medicin.

Drengene lader ofte til at have en dagsorden, der foregår udenfor centret, forskellige interesser for dem selv og andre, men det er sjældent noget de ønsker tale om. Mange af drengene har relationer med de andre børn på centret, og psykologerne får indtryk af, at der er et internt hierarki, men når det italesættes, afviser børnene det.

Opsamlende om de uledsagede mindreårige asylansøgere fra Nordafrika;

Udfordringer

- Få eller ingen gode erfaringer med **relationer til voksne**
- Udfordret eller fraværende **basal tillid** til andre mennesker
- Ofte **udviklingstrauma**
- Har oplevet flere **traumatisk oplevelser og har vedvarende reaktioner på dem (PTSD, mange af dem kompleks PTSD, DESNOS)**
- Misbrug**, oftest for at dæmpe de symptomer og reaktioner de har samt for at kunne sove
- Tankemylder**, hvor de har en oplevelse af at de ikke kan styre deres tanker
- Store **søvnproblemer** og oftest forskudt døgnrytme (sover om dagen, er oppe om natten)
- Ingen eller meget **lidt skolegang**
- Mange **depressive symptomer**, såsom vanskeligt ved at opleve glæde, vanskeligt ved at se fremtiden, manglende mening med livet osv.

Ressourcer

- At de kan tale mange forskellige **sprog**
- At de kan **bevæge sig rundt fra land til land**
- At de kan **overleve** på trods af, at de ikke har nogen midler eller fast sted at bo
- Ofte stor **modstandskraft (resiliens)**

Samlet set er drengene ved langt dårligere helbred, langt mere skadede af omsorgssvigt og gadeliv og i en langt mere presset og udsigtsløs livssituation end vi ser hos nogen andre nationalitetsgrupper blandt uledsagede mindreårige asylansøgere i Danmark.

INDSATSEN PÅ DET SOCIALE OMRÅDE

Tilbud, rollefordeling og socialfaglige redskaber

I Røde Kors har vi særligt fokus på organiseringen af den tværfaglige indsats og iværksættelse af sociale foranstaltninger, når medarbejdere kommer i kontakt med børn som voksne med særlige behov. For at sikre den tværfaglige indsats omkring sårbare asylansøgere, herunder uledsagede mindreårige børn og unge, er der udarbejdet en styrket samarbejdsmodel, som beskriver tre indsatsniveauer både inden for én fag-enhed og på tværs af flere enheder.

Socialkoordinatorerne inddrages på 2. og 3. niveau, hvor bekymring for uledsagede børn og unge kræver en koordineret indsats på tværs af flere fagenheder og inddragelse af kommunen, der har den primære kompetence til at træffe afgørelse om iværksættelse af støtteforanstaltninger i henhold til lov om social service kap.11. Socialkoordinatorerne er bindeled mellem interne fag-enheder, kommune og Udlændingestyrelsen, når der sendes underretning om bekymring for børn og unge, og når støtteforanstaltninger iværksættes, forlænges eller ophører.

Socialkoordinatorerne har også en vigtig rolle som socialfaglig sparring til funktionsledere og netværksmedarbejdere, herunder inden for social lovgivning, mulige støtteforanstaltninger, udarbejdelse af handleplaner, vurderinger, underretninger og de er med til at sikre gennemsigtighed i sager ved journalisering af oplysninger og sagsforløb i journaliseringssystemer.

I deres arbejde har de et skærpet fokus på den mindreåriges inddragelse i egen sag, og inddrager så vidt muligt denne i samarbejdet. Uledsagede mindreårige asylansøgere møder mange forskellige professionelle i forbindelse med deres asylsag og ophold på Børnecenter Sandholm, hvilket kan opleves meget belastende for de fleste. Det har givet anledning til mange etiske overvejelser omkring inddragelse og metoder hertil, og i tilfælde, hvor den mindreårige ikke ønsker at deltage til møder, inddrages dennes stemme via deres kontaktpersoner på børnecentret. Kontaktpersonerne taler med den uledsagede mindreårige inden mødet og får dennes perspektiv på egen travsel, udvikling og fremtidige behov, som så bringes ind på det tværfaglige møde.

Ud over de nævnte indsatser deltager socialkoordinatorerne så vidt muligt også i de ugentlige børnegennemgangsmøder på Børnecenter Sandholm, hvor de uledsagede mindreårige, der aktuelt bor på afdelingen, gennemgås med børnecenterpersonalet.

Underretninger og indhold

Socialkoordinatorerne registrerer antallet af underretninger. Derudover foregår der i det daglige en tæt dialog mellem socialkoordinatorerne, centermedarbejdere og repræsentanter for eksempel i forbindelse med indstillinger til TK-møder og forhold der kommer op under socialkoordinatorens deltagelse i den ugentlige børnegennemgang, men den løbende dialog registreres ikke.

Der forekommer også henvendelser fra Allerød Kommune om bekymring for et af børnecentrets beboere. I disse tilfælde omhandler henvendelsen en mindreårig, som er blevet anholdt og frihedsberøvet og hvor kommunen har deltaget i et retsmøde. Sådanne sager fremgår ligeledes kun af vores registreringer, hvis de munder ud i en underretning. Der registreres kun antal af underretninger.

En gennemgang af underretningerne giver et omfattende indtryk af de problemstillinger de unge nordafrikanere har. I oversigten over underretninger i årene 2018, 2019 og 2020 indtil 28. februar. Antallet af underretninger er registreret løbende og er underretninger, der enten er sendt af socialkoordinator eller som socialkoordinator har sendt på vegne af andet personale.

I registreringen fremgår ikke de underretninger som børnecenterpersonalet foretager i forbindelse med forsvindinger, men udelukkende underretninger på baggrund af bekymringer for drengene.

Det er kendetegnende for underretningerne fra Børnecenter Sandholms afdeling for gadeorienterede unge, at de primære kategorier er gadeorienteret adfærd, misbrug, mistanke om kriminalitet, selvskadende adfærd og nogle andre kategorier, der kan være afledt deraf.

Tabellen og figuren nedenfor angiver antallet af underretninger og deres indhold i perioden 1.1.2018-28.2.2020:

	2018	2019	2020*
Antal nordafrikanske UMI	113	104	19
Antal underretninger	56	109	10
Underretninger vs antal UMI	50%	105%	53%

*1.1.-28.02.2020. Antallet af uledsagede mindreårige fra Nordafrika i 2018 er sammenlagt fra Center Gribskov (27) og Center Sandholm (29).

Der kan være flere grunde til stigningen i mængden og andelen af underretninger. Generelt er der i Asylafdelingen over de seneste år set en tendens til at asylansøgerne, der kommer hertil, er i dårligere forfatning; andelen af syge og traumatiserede mennesker er større end tidligere. Denne tendens er også observeret blandt de nordafrikanske mindreårige med gadeorienteret adfærd. Der kan derudover blandt medarbejderne have været en større opmærksomhed på at lave underretninger. Alt i alt er der i perioden 1. januar 2018 til 28. februar 2020 lavet 175 underretninger vedrørende de 236 drenge, der har været indkvarteret i Børnecenter Sandholm.

Baggrund for underretningerne er følgende:

Gadeorienteret adfærd	Misbrug (hash / stoffer / alkohol)
Mistanke om kriminel adfærd	Manglende / nedsat appetit
Kriminalitet	Mistanke om menneskehandel
Udeblivelse af 7-14-årig	Mistanke om prostitution
Udadreagerende adfærd	Psykisk lidelse
Selvskadende adfærd	Truende adfærd
Social isolation	Omvendt døgnrytme
Fravær i skole	Ung alder kombineret med flere af
Vold	ovenstående kategorier

Nordafrikanske drenge under 16 år

En gruppe, som der er særlig alvorlig bekymring for, er den yngre gruppe af nordafrikanske drenge under 16 år, som ankommer til Sandholm og på grund af den pilotordning som Udlændingestyrelsen indførte i marts 2019 skal flytte til Børnecenter Østrup hurtigst muligt med henblik på, at de kan blive indkvarteret med jævnaldrende børn. De fleste af disse drenge forsvinder meget hurtigt og inden de når at flytte til Center Østrup, og det er vores indtryk at de fleste forsvinder, fordi de ikke vil bo i nærheden af København. Dog er der enkelte, som vi formoder også ville forsvinde, selvom de kunne blive i Sandholm, fordi deres destination på det pågældende tidspunkt ikke er Danmark.

Røde Kors har i 2019 og 2020 modtaget flere af disse drenge i alderen mellem syv og 14 år, og nogle af dem er flere gange genopdukket og forsvundet igen, hvilket giver anledning til alvorlig bekymring. Deres ankomst til centret og forsvinden har derfor udløst underretninger til Allerød Kommune grundet alvorlig bekymring for deres trivsel, udvikling, sundhed og sikkerhed.

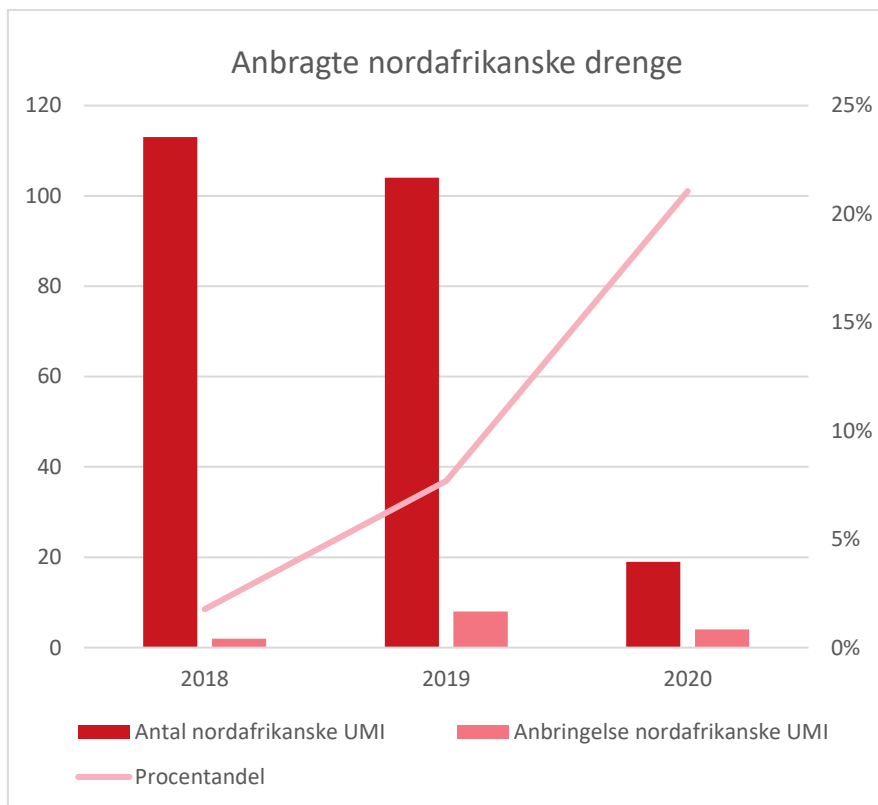
I 2019 er det lykkedes, at tre af disse yngre drenge blev akut anbragt og fortsat er anbragt. Drengene blev akut anbragt i juni 2019 på en sikret institution (Sølager), og Børn – og Ungeudvalget traf beslutning om anbringelse i seks måneder, dvs. indtil januar 2020. Det kan oplyses, at mindst to af de tre drenge ved akutanbringelsen fremstod påvirkede.

Det er lykkedes for socialrådgiveren fra Allerød Kommune at genetablere en positiv relation til de tre drenge under anbringelsen på sikret institution, og de tre drenge er i januar 2020 blevet flyttet til anbringelse på et opholdssted i Århus, hvor de blev i kort tid, inden de forsvandt derfra.

I tabellen og figuren nedenfor angives antallet af anbragte nordafrikanske drenge, der er blevet anbragt i perioden 1. januar 2018 - 28. februar 2020:

	2018	2019	2020*
Antal nordafrikanske UMI	113	104	19
Anbringelse nordafrikanske UMI	2	8	4
Procentandel	2%	8%	21%

*I perioden 1.1.-28.2.2020

Indkvarteringstal stammer fra www.nyidanmark.dk, mens antallet af underretninger er registreret af Børnecenter Sandholms socialkoordinatorer.

Den pink kurve angiver en stigning af andelen af anbringelser af drenge. Dog på grundlag af meget få anbringelser i 2020.

Tre ud af de fire drenge, der blev anbragt i 2019, er flyttet fra anbringelse på sikret institution til et opholdssted i januar 2020. En af de fire var anbragt sidste år i godt tre måneder og rømmede fra anbringelsesstedet og forsvandt. Barnet er genopdukket i januar 2020 og blevet genanbragt samme sted.

Allerød Kommune har truffet afgørelser om anbringelse på opholdssteder efter Serviceloven, Børn – og Ungeudvalget har truffet afgørelse om anbringelse på sikret institution, og Allerød Kommune har truffet afgørelser om iværksættelse af kontaktpersonsordninger.

Bekymringer og nødvendige indsatser

Ud over det indlysende bekymrende ved antallet af underretninger og underretningernes indhold, udtrykker socialkoordinatorerne også bekymring for, om der sker normalisering i synet på drengenes vanskeligheder og behov, altså om omstændigheder, der ville få alle til reagere, hvis der var tale om andre børn, bliver accepteret, fordi det handler om de nordafrikanske børn.

Det er socialkoordinatorernes vurdering, at langt de fleste drenge i målgruppen som udgangspunkt kan placeres i det orange eller røde felt på børnelinealen⁷ i forhold til bekymringsniveau. Nogle ganske få

⁷ Børnelinealen er et fagligt værktøj til at vurdere børn og unges trivsel og udvikling. Barnet placeres i en kategori baseret ud fra graden af bekymring fra fagpersonalets side, kategorierne er farvebestemt og går fra grøn, blå, gul over i orange og rød. Orange og rød indikerer at barnet er udsat eller direkte truet. Børnelinealen sikrer et fælles sprog og

flyttes til enten Børnecenter 1-modtagecenteret eller andet børnecenter grundet god trivsel og deltagelse i skolegang og lignende. En del af drengene forsvinder meget hurtigt, og før man kan nå at udarbejde en skriftligt dokumenteret bekymring eller underretning.

Idet langt størstedelen kan opfattes med samme massive vanskeligheder, herunder gadeorienteret adfærd eventuelt kombineret med hashmisbrug eller andet misbrug, kan der være risiko for en mere eller mindre normalisering i opfattelsen af deres vanskeligheder og behov, altså "at de alle forsvinder til gaden og alle ryger hash," og at man derved kan komme til at rykke grænsen for, hvornår man skal være bekymret for den enkeltes trivsel, udvikling og sikkerhed.

Omverdenens syn på denne målgruppe kan også forekomme normaliserende eller negligerende i forhold til deres behov for hjælp og beskyttelse, for eksempel er det set, at både yngre børn og unge er blevet løsladt til gaden.

Succeskriterier for indsatser og foranstaltninger

Det er kendetegnende, at drengene ofte forsvinder efter kortere tid og nogle genopdukker og forsvinder flere gange. Drengene oplyser selv, at de cirkulerer rundt i forskellige europæiske lande. Nogle fortæller om, at de tidligere har boet på et opholdssteds-lignende anbringelsessted, i en plejefamilie eller hos en familie på en gård, hvor de har arbejdet med heste. Vi ved, at man i andre lande har formået at iværksætte foranstaltninger, der kan være drengene til hjælp i en periode, blandt andet har Sverige gode erfaringer med plejefamilier og opsøgende socialt arbejde, Norge med anbringelser og i England har de arbejdet med målrettede ressource- og kompetencegivende forløb, og indsatserne har det til fælles, at den intensive og fastholdende tilgang ser ud til at virke.

Vi ser også, at det i nogle tilfælde er muligt at etablere en relation og et tillidsforhold mellem børnecenterpersonale og drengene, repræsentanter og drengene og også i høj grad mellem drengene og den kommunale sagsbehandler under et sagsforløb med støtteforanstaltninger og/eller anbringelse.

Der er oftest tale om korterevarende foranstaltninger, og det diskuteres ofte blandt fagfolk, hvilken effekt det har. Set i lyset af ovenstående, - at drengene får tilbud om at blive hjulpet, både gennem anbringelser og positive relationer til voksne i forskellige lande, kan man ikke umiddelbart antage, at en anbringelse på for eksempel et par måneder under et ophold i Danmark ikke er en succes i den periode, hvor foranstaltningen har været iværksat. Det kan give drengen hjælp, ro og beskyttelse og skabe forandring hos ham i nogen tid, inden han rejser videre.

Nogle gange vender drengen tilbage til en tidligere foranstaltning. Det så vi et eksempel på sidste år, da en 12-årig dreng, som sidste sommer 2019 var anbragt i godt tre måneder, forsvandt og kom igen i januar 2020, hvor han blev genanbragt samme sted, og sagsbehandleren så positive forandringer og udvikling hos drengen.

Det er socialkoordinatorernes vurdering, at også korterevarende indsatser og foranstaltninger, hvor drengene fungerer og skaber forandring kan give mening, være en start på forandring eller udvikling, eller være en forlængelse af et positivt forløb, som har været iværksat i et andet land – og derved kan give mening for drengens trivsel og sikkerhed, både nu og her og på sigt. Derfor skal vi se på, hvad der kan gøres for at forlænge de perioder der går godt, og for at drengene ikke forsvinder til gaden igen.

---

fælles forståelse af barnet for fagpersonerne omkring denne, og anvendes til at vurdere hvilke eventuelle indsatser der bør igangsættes og med hvilke samarbejdspartnere.

MENNESKEHANDEL

Menneskehandlede børns rettigheder i straffesager – praksis og observationer

Siden 2018 har repræsentanter fra Røde Kors' Repræsentantkontor oplevet, at flere nordafrikanske drenge fortæller om, hvordan de bliver udnyttet til at begå kriminelle handlinger i form af bl.a. tyveri, indbrud og salg af stoffer. Center mod Menneskehandel oplyser i deres seneste årsrapport, at de får et stigende antal henvendelser vedrørende nordafrikanske unge: *'Det er erfaringen, at kriminelle netværk systematisk udnytter drengene og presser dem til at begå kriminalitet i form af tyveri, indbrud og salg af stoffer samt smugling af stoffer på deres rejse gennem Europa'*. I 2018, som er CMMs seneste opgørelsestidspunkt, var 7 ud af 10 identificerede mindreårige ofre for menneskehandel fra Nordafrika.

Hierarkisk organiseret netværk og krav om konstant flow af udbytte

Drengene fortæller uafhængigt af hinanden om et hierarkisk system, hvor de ældre drenge styrer de yngre drenge, og hvor de ikke kender den øverste i hierarkiet. Nogle handles hele vejen fra Marokko, mens andre først rekrutteres på gaden eller i asylsystemet i Europa. Netop asylsystemet spiller ofte en rolle i drengenes fortællinger, hvor de beskriver, hvordan de af netværket instrueres i at søge asyl, så de får en base på et asylcenter. De beskriver et voldeligt miljø, hvor de selv, og ofte også deres familier, bliver truet på livet, og hvor de bliver tvunget til at deltage i afstraffelsen af andre i gruppen.

De fortæller også, hvordan de systematisk bliver gjort afhængige af piller og stoffer af bagmændene. Vold, trusler, afhængighed af stoffer samt ofte en gæld for rejsen til Europa til bagmændene fastholder drengene i udnyttelsesforholdet, og for langt de flestes vedkommende er der ikke nogen reel mulighed for at undslippe udnyttelsen. En dreng beskriver meget sigende, at netværket har lange arme, og at uanset hvor du befinder dig, kan de få fat på dig, fordi alle holder øje med hinanden.

Udnyttelsen, som drengene fortæller om, er karakteriseret ved et ufravigeligt krav om et konstant flow af udbytte fra netværkets side. I nogle tilfælde udpeges de steder, hvor indbruddene skal begås, mens det i andre tilfælde er op til den enkelte, hvor indbruddene eller tyverierne skal foregå. Fælles er dog kravet om et konstant flow af udbytte samt afstraffelse såfremt dette flow stopper.

Drengenes beretninger er således en kompleks historie om både at være gerningsmænd og ofre, hvilket er en udfordring for retssystemet

Menneskehandel

I Danmark er menneskehandel kriminaliseret i straffelovens § 262 a, stk. 2. I Rigsadvokatens meddelelse om menneskehandel af 11. oktober 2017, som er et dokument for Rigsadvokatens retningslinjer til anklagemyndigheden i sager om menneskehandel, fremgår det, at der gælder særlige lempelige regler om ophold/frihedsberøvelse, tiltalefrafald og udvisning for ofre for menneskehandel.

Definitionen af menneskehandel i Danmark bygger på FN's Protokol om menneskehandel fra 2002 og fremgår af straffelovens kapitel 26 om Forbrydelser mod den personlige frihed, § 262 a.

Menneskehandel består af tre led, som skal være opfyldt for, at der er tale om menneskehandel, jf. straffelovens § 262 a, stk. 1. De tre led er handlinger, tvangsmidler og udnyttelsesformål. Gerningsmanden skal således have foretaget en *handling* ved enten at rekruttere, transportere, overføre, huse eller efterfølgende modtage en person. Der skal være anvendt *midler*, såsom ulovlig tvang, frihedsberøvelse, trusler, retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde. Hvis ofret er under 18 år, er det imidlertid vigtigt at bemærke, at kravet om, at der skal være blevet brugt tvangsmidler bortfalder, og det er således tilstrækkeligt at handling og formål er til stede.

I forhold til *formål* skal menneskehandlen være foretaget med henblik på at udnytte ofret til et af følgende formål; prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestillinger med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer.⁸

I relation til de nordafrikanske drenge er kategorien "udnyttelse til strafbare handlinger" den mest interessante. Udnyttelse af strafbare handlinger skal forstås som udnyttelse af egentlige kriminelle aktiviteter, såsom butikstyveri, lommetyveri, indbrudstyveri, handel med narkotika og andre lignende handlinger. Bestemmelsen tager således sigte på berigelseskriminalitet, og omfatter bl.a. tilfælde hvor handlede personer systematisk tvinges til f.eks. butiks- og lommetyveri, hvor udbyttet afleveres til en bagmand.⁹ Definitionen dækker således netop den type menneskehandel som de nordafrikanske børn og unge fortæller om.

Frihedsberøvelse og tiltalefrafald

Ifølge punkt 2.5.6 af Rigsadvokatens meddelelse bør ofre og mulige ofre for menneskehandel så vidt muligt ikke frihedsberøves. Af punkt 3.2 i Rigsadvokatens meddelelse vedr. menneskehandel fremgår det endvidere, at der kan ske tiltalefrafald til ofre for menneskehandel i fald det forhold personen er sigtet for, relaterer sig til handelsforholdet.

Tiltalefrafald skal som udgangspunkt meddeles i medfør af retsplejelovens §722, stk. 2, hvis det kan lægges til grund, at

- den sigtede har været udsat for menneskehandel,
- det påsigtede forhold relaterer sig til menneskehandlen, og
- det påsigtede forhold ikke kan karakteriseres som grov kriminalitet.

Eksempler på strafbare forhold, der skal afgøres med et tiltalefrafald, når de ovennævnte betingelser er opfyldt, er dokumentfalsk eller dokumentmisbrug med hensyn til sigtedes pas, identitetspapirer mv., overtrædelse af udlændingelovens regler om ulovligt ophold og arbejde, tiggeri, butikstyveri, lommetyveri, indbrudstyveri og narkotika.¹⁰

Det er en forudsætning, at kriminaliteten ikke er grov, f.eks. tyverier og handel med narkotika i et begrænset omfang.

Tiltalerejsning mod ofre for menneskehandel

Af punkt 3.3 i Rigsadvokatens meddelelse fremgår det derudover, at: "Hvis et offer for menneskehandel har begået kriminalitet af grovere karakter, og anklagemyndigheden derfor rejser tiltale mod ofret, skal der i straffpåstanden tages hensyn til, om den kriminalitet, der er til pådømmelse, er begået under f.eks. tvang.

Efter straffelovens § 82, nr. 6, skal det i almindelighed indgå som en formildende omstændighed ved fastsættelse af straf, hvis den pågældende gerning er begået som følge af tvang, svig eller lignende.

---

⁸ Rigsadvokatens meddelelse, 4.4., s. 19.

⁹ Rigsadvokatens meddelelse pkt. 4.4.4., s. 23 samt <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201112L00057>. (L 57 af 14. december 2011, de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1., og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

¹⁰ Rigsadvokatens meddelelse pkt. 3.2., s. 13-14.

Efter retspraksis om straffelovens § 82, nr. 6, kan der tages hensyn til menneskehandlen ved strafudmålingen, selv om ofrets kriminalitet ikke er sket i umiddelbar forlængelse af, at ofret er blevet menneskehandlet.

Efter straffelovens § 83, 2. pkt. kan straffen under i øvrigt formildende omstændigheder helt bortfalde. Efter retspraksis kan strafbortfald bl.a. anvendes, hvis der er tale om en sag, som skulle have været afgjort med et tiltalefrafald. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis oplysninger om menneskehandel først fremkommer under hovedforhandlingen, og oplysningerne må anses for troværdige.

Udvisning af ofre for menneskehandel

Spørgsmålet om administrativ udvisning og udvisning ved dom af ofre for menneskehandel reguleres af udlændingelovens § 26 a. Efter denne paragraf skal der ikke ske udvisning af en udlænding, hvis det kan lægges til grund at:

- den pågældende udlænding har været udsat for menneskehandel,
- de omstændigheder, der kan begrunde udvisning, relaterer sig til, at den pågældende har været udsat for menneskehandel, og
- hensynet til den offentlige orden ikke tilsiger, at der sker udvisning.

Sammenfatning og praksis

Samlet set indeholder lovgivningen således en række bestemmelser, som har til formål at beskytte ofre for menneskehandel gennem tiltalefrafald, strafbortfald og strafnedsættelse. Det er imidlertid repræsentanternes erfaring, at det meget sjældent forholder sig sådan i praksis, når det gælder de nordafrikanske drenge. Her ser vi tværtimod, at de i langt de fleste tilfælde får fængselsstraffe og udvisningsdomme til trods for, at de netop er vurderet ofre for menneskehandel.

I nedenstående redegøres der for tre af de straffesager, hvor drengene, jf. ovenfor beskrevne meddelelse fra Rigsadvokaten, efter Røde Kors' vurdering falder ind under de kriterier, hvor der burde tildeles tiltalefrafald, strafbortfald og hvor der ikke burde ske udvisning. Drengene i de beskrevne sager var alle enten under udredning for eller identificeret og/eller vurderet ofre for menneskehandel og forsvarsargumentationen var således den begåede kriminalitets sammenhæng med menneskehandlen.¹¹

Der kigges på tre specifikke elementer i sagerne; kriminalitetens karakter, rettens stillingtagen til handelsspørgsmålet, samt begrundelse for dom, stadfæstelse eller tiltalefrafald.

Case 1

Kriminalitetens karakter

Tyveri af tøj samt vold mod vagt i butikcenter (straffelovens §244 og 276 (vold og tyveri)).

Rettens stillingtagen til handelsspørgsmålet

Ved fristforlængelse begærede anklager fængslingsfristen forlænget med 18 dage i surrogat. Forsvareren protesterede under henvisning til erklæring fra Center mod Menneskehandel, hvor det fremgik at der var fremkommet flere indikatorer på menneskehandel samt under henvisning til Rigsadvokatens meddelelse, særligt punkt 2.5.6 og 3.2 samt 3.4. Kendelse: Under henvisning til udtalelse fra Center mod Menneskehandel finder retten ikke, at der er

¹¹ På Repræsentantkontoret er der kendskab til flere sager, hvor nordafrikanske drenge har været udsat for menneskehandel, og hvor kriminaliteten efter alt at dømme er en del af menneskehandlen, men hvor drengene ikke ønsker, at det bruges i en retssag af frygtfor repressalier fra bagmænd og/eller medtiltalte. Disse sager er ikke en del af denne kortlægning.

tilstrækkeligt grundlag for en fortsat fængsling efter udlændingelovens §35, stk. 1, nr. 1. Arrestanten løslades.

Begrundelse for dom, stadfæstelse eller tiltalefrafald

Sagen blev efterfølgende afgjort med et tiltalefrafald. Begrundelsen for tiltalefrafaldet er at der foreligger særligt formildende omstændigheder og at almene hensyn ikke kræver at der bliver gået videre med straffesagen. I begrundelsen lægges der vægt på udtalelsen fra Center mod Menneskehandel, hvoraf det fremgår, at der er flere indikatorer for menneskehandel, og at de påsigtede forhold relaterer sig til handlen samt at der ikke er tale om grov kriminalitet. Afgørelsen er truffet efter reglerne i retsplejelovens §722, stk. 2 (tiltalefrafald).

Case 2

Kriminalitetens karakter

X er i byretten dømt for flere forhold af forsøg på indbrudstyveri efter straffelovens §276a jf. § 21, flere forhold af indbrudstyveri efter straffelovens § 276a, overtrædelse af straffelovens §119, stk. 1 (vold mod medarbejder), databedrageri efter straffelovens § 279 a, stk. 1, overtrædelse af knivlovens § 7 stk. 1 jf. §1 samt tyveri efter straffelovens §276, jf. §285, stk.1. Dommen lød på 5 måneders fængsel, udvisning og indrejseforbud i 6 år.

Retten stillingtagen til handelsspørgsmålet

Landsretten stiller spørgsmål ved den unges troværdighed.

Begrundelse for dom, stadfæstelse eller tiltalefrafald

Dommen og udvisningen stadfæstes. Af dombogen fremgår det at: Landsretten bemærker indledningsvis, at tiltalte under straffesagens behandling i byretten ikke har afgivet forklaring, som indikerer, at han har været offer for menneskehandel. Hans forklaring herom i landsretten fremstår på centrale punkter selvmodsigende og afvigende fra, hvad han tidligere har forklaret til Udlændingestyrelsen. Disse omstændigheder svækker – uanset udtalelserne fra Center mod Menneskehandel – troværdigheden af tiltaltes forklaring om, at den begåede kriminalitet har haft baggrund i, at han har været udsat for menneskehandel. Endvidere fremføres det at: Indbrudsforsøgene, hvor tiltalte og medgerningsmændene (...) blev afsløret af den forurettede, bærer heller ikke præg af at være udført i henhold til nogen nærmere planlægning udført af bagmænd (...). Stadfæstelsen begrundes således blandt andet med at den unge anses for værende utroværdig, samt at indbrudsforsøgene menes at bære præg af tilfældighed.

Case 3

Kriminalitetens karakter

Flere forhold af indbrudstyveri af særlig grov beskaffenhed, brugstyveri af cykel, forsøg på indbrudstyveri af særlig grov beskaffenhed.

Retten stillingtagen til handelsspørgsmålet

Retten tager ikke selvstændigt stilling til handelsspørgsmålet. Se endvidere "Begrundelse for dom, stadfæstelse eller tiltalefrafald".

Begrundelse for dom, stadfæstelse eller tiltalefrafald

Uanset om tiltalte har været udsat for menneskehandel, findes den pådømte kriminalitet ikke at være en følge heraf, da tiltalte har oplyst, at kriminaliteten blev udført for at skaffe hash og "piller". 6 måneders fængsel, udvisning og indrejseforbud i 6 år.

Som gennemgangen af disse cases viser, er kun en af sagerne blevet afgjort med et tiltalefrafald, mens relationen mellem den begåede kriminalitet og menneskehandlen i de resterende fem sager ikke er blevet anerkendt. Den manglende anerkendelse begrundes blandt andet med, at tyverierne/indbruddene bærer præg af tilfældighed og ikke tyder på en bagvedliggende organisering. Ydermere sættes der spørgsmålstegn ved drengenes troværdighed, blandt andet fordi handelshistorien ikke er blevet fortalt med det samme. Der stilles ligeledes spørgsmål ved graden af tvang, til trods for at der er tale om mindreårige, og kravet om tvang derfor bortfalder.

I case 3 vurderes det eksempelvis, at uanset om drengen har været udsat for menneskehandel, er der ikke nogen sammenhæng mellem den pådømte kriminalitet og menneskehandelen, fordi drengen har oplyst, at kriminaliteten blev udført for at få hash og "piller". Som beskrevet indledningsvis oplever vi netop, at drengene fortæller om, hvordan bagmændene systematisk gør dem afhængige af stoffer for dermed at kunne kontrollere og fastholde dem i handelsforholdet, så det er netop en del af menneskehandlen. Mange er derfor også ofte ambivalente overfor deres bagmænd, fordi de på den ene side er afhængige af det som bagmændene kan give dem, og på den anden side frygter de dem. Denne ambivalens har pågældende dreng beskrevet yderst detaljeret i samtalerreferatet fra Center mod Menneskehandel, som også blev fremlagt i retten, men dette vidnesbyrd bliver ikke tillagt nogen vægt i rettens afgørelse.

Samlet ses således en tendens til at hele præmissen for netop denne type menneskehandel ikke anerkendes i retssystemet. I de beskrevne sager har der været fremlagt handelsvurderinger og detaljerede udtalelser fra Center mod Menneskehandel om organiseret og systematisk udnyttelse af de unge til at begå forskellige former for kriminalitet, herunder blandt andet tyverier og indbrud af den slags, som de er blevet dømt for i disse sager. Her er kravet om det konstante flow af udbytte fra bagmændenes side og truslerne om afstraffelser såfremt flowet stopper udførligt beskrevet, men til trods herfor anses kriminaliteten for at være tilfældig og dermed ikke en del af menneskehandel.

Netop denne problemstilling fremhæver forsvarsadvokat, Jacob Kiil, i sin ansøgning til Procesbevillingsnævnet, hvor han forsøgte at få en af sagerne prøvet ved Højesteret. Her skriver advokat Kiil at: *"Dette svarer helt til den situation, hvor den handlede prostituerede, der opholder sig og arbejder ulovligt i Danmark, forventes at aflevere dagens udbytte til sin bagmand. I disse sager er der ikke indfortolket en forudsætning om, at hver enkelt kunde skal være konkret udpeget af den pågældende bagmand. Den prostitueredes møde med sin kunde bærer i lige så høj grad tilfældighedens præg som lommetyvens møde med sit offer. I disse sager lægges det da også til grund, at der er den fornødne sammenhæng mellem den begåede kriminalitet og det forhold, at den pågældende har været udsat for menneskehandel."*

Når man sammenholder sagerne med Rigsadvokatens meddelelse om menneskehandel må afgørelserne også nødvendigvis vække undren.

ANBEFALINGER

Evaluer indkvarteringspilot-ordningen for de yngste

Vi skal opfordre Udlændingestyrelsen til – i samarbejde med os og de øvrige operatører – at færdiggøre evaluering af pilotordningen, hvor de yngste nordafrikanske drenge sendes direkte til indkvartering i Østrup. Efter Røde Kors' opfattelse medfører ordningen, at en del af de yngste reelt går til gaden fra modtagelsen i Sandholm, eller kort tid efter ankomsten til Østrup.

Hasteudpeg en repræsentant til alle nordafrikanske unge

Drengene er særligt sårbare og har brug for kompetent støtte fra første dag i asylsystemet. Myndighederne tilstræber hurtig sagsbehandling, men når man afventer aldersundersøgelse inden der

indstilles en repræsentant, går der værdifuld tid, hvor drengene ikke har den nødvendige støtte. Tidlig udpegning af repræsentant kan være med til at styrke fokus på at identificere de få nordafrikanske drenge, der faktisk har et anerkendelsesværdigt asylmotiv. Endvidere giver tidlig udpegning mulighed for, at repræsentanten kan skabe en tillidsrelation med drengene, hvilket opleves at være en forudsætning for, at de vil fortælle om f.eks. menneskehandel.

Etabler mulighed for undervisning og aktivering i form af praktik med fokus på kvalifikationer der kan bruges i hjemlandet

Der bør være tilbud om relevante undervisningstilbud, praktikker eller andre aktiveringstilbud til drengene tilpasset den enkeltes behov. Drengene efterspørger alternativer til det eksisterende undervisningstilbud i modtageskolen, og der findes ikke alternativer til dem, der ikke deltager. Da stort set ingen af de nordafrikanske drenge har udsigt til opholdstilladelse i Danmark, bør fokus i aktivering og uddannelse være på at give dem kvalifikationer de både kan bruge generelt og i deres hjemland. Konkret bør der, ud over undervisning i praktiske fag, der vil kunne være kvalificerende til selverhvervelse i hjemlandet, også i undervisningsregi være tilbud om undervisning i arabisk, for styrkelse af deres modersmål er et vigtigt element i hjemrejse-fokus.

Serviceovens §52 stk.3, nr.8 giver kommunerne mulighed for at iværksætte aktivering. Brugen af den bestemmelse er endnu ikke afprøvet, og det anbefales, at kommunen opfordres til at afprøve det.

Etabler et tilpasset tilbud om misbrugsbehandling

Misbrug er udbredt blandt de nordafrikanske drenge, og hashmisbrug er meget udbredt. Der bør etableres et tilbud om behandling, optimalt som straks-behandling og tilbuddet skal tilrettes den korte tid de er på centrene. Den nuværende procedure, hvor en læge, der efter en samtale med den unge anbefaler misbrugsbehandling, iværksætter en kautionsansøgning til Udlændingestyrelsen for dækning af udgifterne er alt for ufleksibel. Når drengene er klar til behandling, skal tilbuddet også være klar.

Styrk det kriminalpræventive arbejde og samarbejde med politiet

Vi skal facilitere, at der etableres tættere samarbejde med politiet og/eller en SSP-lignende eller kriminalpræventiv funktion tilknyttet børnecentret. Indsatsen skal ske i et tæt samarbejde mellem børnecentret, repræsentanter, kommune og politiet. En mulighed er i denne forbindelse også at undersøge om ungdoms-kriminalitetsnævn er en relevant instans at inddrage i samarbejdet omkring kriminalitetsforebyggelse.

En del er ofre for menneskehandel – vi skal udbrede kendskabet til det blandt domstole, anklagemyndighed og advokater

Rigsadvokatens meddelelse er klar: Der bør ikke ske frihedsberøvelse og der er adgang til tiltalefrafald og strafnedsættelse, når den sigtede er - eller muligvis er - offer for menneskehandel. I samarbejde med CMM skal vi oplyse dommere og advokater om Rigsadvokatens meddelelse, og den viden vi har om de nordafrikanske drenges situation, og det pres de ofte er under.

Undersøg om udlændingelovens bestemmelser om anbringelse kan anvendes til udvikling af tilbud

Vi skal undersøge anbringelser i henhold til Udlændingelov §62m, §62n og §62o og hvorvidt disse bestemmelser kan anvendes i vurdering af anbringelse på en delvis sikret, sikret og særligt sikret døgninstitution. Det er vigtigt at blive klogere på, om der kan etableres flere anbringelsestilbud, som bedre kan matche barnets behov for støtte og også finde mere viden om, hvordan praksis vedrørende

anbringelserne er. Børn under 12 år er en særlig målgruppe i denne forbindelse, og vi skal i samarbejde med kommunerne udvikle anbringelsestilbud for dem.

Styrk det internationale samarbejde

Gadeorienterede, nordafrikanske børn og unge bevæger sig på tværs af europæiske landegrænser og er ofte styret af etablerede og inter-europæiske netværk, der skubber dem ud i forskelligartet kriminalitet og seksuelle overgreb. Manglende viden og manglende identifikation af mange nordafrikanske børn og unge som ofre for menneskehandel gør, at de i stedet kriminaliseres af myndighederne. Derfor skal der opbygges netværk af fagpersoner og organisationer i Europa, der skaber og deler viden om de nordafrikanske mindreårige.

Der skal fortælles for både en dansk og en europæisk indsats for at beskytte denne gruppe børn og unge.

RESUMÉ

Baggrund

På Røde Kors' børnecentre har de nordafrikanske børn og unge i flere år givet anledning til alvorlige bekymringer for deres tarv og til pædagogiske udfordringer. På trods af den viden vi har og de indsatser vi har iværksat, oplever vi, at de nordafrikanske drenge forsvinder fra centrene i stort omfang, og at de – i det tidsrum de er på centrene – er svære at støtte, fordi de har udbredt misbrug, ofte er skadede af et liv på gaden, har tilknytning til kriminelle miljøer og for nogles vedkommende er ofre for menneskehandel.

Kort om dokumentationsindsatsen

Med ønske om at forbedre indsatsen for drengene, besluttede vi at dokumentere, hvilke udfordringer vi især ser i de tilbud de nordafrikanske drenge får i Danmark, og hvordan den nuværende praksis kommer til kort, når det handler om at hjælpe dem til en fremtid uden misbrug, udnyttelse og kriminalitet.

Den viden vi præsenterer, har vi indhentet fra fagfolk i Røde Kors: Socialkoordinatorer, sygeplejersker, psykologer og repræsentanter, suppleret med data fra tilgængelige systemer og hjemmesider og vigtig viden om menneskehandel fra Center mod Menneskehandel.

Resultater

Drengene har over de seneste år udgjort ca. halvdelen af de uledsagede mindreårige, der kommer til Danmark. De opholder sig kun sporadisk i asylsystemet og forsvinder ofte fra centrene efter kort tid. De yngste skal indkvarteres på Center Østrup, men mange forsvinder inden, under, eller lige efter turen derover og er derfor i praksis på gaden. Sundhedsmæssigt lider de under dårlig ernæring, har store problemer med tænderne, udbredte misbrugsproblemer og søvnproblemer. Den psykologiske screening viser, at de i høj grad er relations-skadede og traumatiserede og har mange depressive symptomer. På det socialfaglige område viser et meget højt antal underretninger til de sociale myndigheder, at der stor bekymring for drengene. Underretningerne handler blandt andet om bekymringer på grund af gadeorienteret adfærd, misbrug, selvskadende adfærd og mistanke om kriminel adfærd. På menneskehandels-området ved vi fra et samarbejdsprojekt med Center mod Menneskehandel, at flere af drengene er ofre for menneskehandel, og at deres bevægelser rundt i Europa er organiseret af bagmænd. På trods af dette, bliver mulighederne for tiltalefrafald og strafnedsættelse kun brugt meget begrænset, når de unge møder retssystemet på grund af kriminalitet.

Konklusion

Samlet set er drengene ved langt dårligere helbred, langt mere skadede af omsorgssvigt og gadeliv og i en langt mere presset og udsigtsløs livssituation end vi ser hos nogen andre nationalitetsgrupper blandt uledsagede mindreårige asylansøgere i Danmark. Flere er udsat for menneskehandel og udnyttelse, men får det ikke anerkendt ved straffesagernes behandling i retssystemet.

Anbefalinger

På baggrund af vores tværgående blik på drengene anbefaler vi en række tiltag, der på forskellig vis vil bedre vilkårene for dem, mens de er i Danmark. Vi foreslår, at ordningen med at indkvartere de yngste i Jylland evalueres, og at der hasteudpeges en repræsentant til alle drengene. Derudover foreslår vi, at der etableres undervisning og aktivering med fokus på kvalifikationer de kan bruge i hjemlandet, og at der etableres et tilpasset tilbud om misbrugsbehandling til gruppen. Vi anbefaler også, at det undersøges, om udlændingeloven kan anvendes mere til anbringelser der matcher drengenes behov for støtte. Endelig påpeger vi vigtigheden af at udbrede kendskabet til, at en del af drengene er ofre for menneskehandel og at styrke det internationale samarbejde.